

SAVAITĖ...

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Nežuvo, kadangi iš anksto ištyrė griūčių "papročius": pagal pačią akmens sieną griuva tik sniegas ir smulkioji medžiaga; kiek didesni akmenys galbūt jau krinta apačion savotiška "trajektorija", o patys didieji lekia gerokai atstu nuo sienos. Dėlto, juo arčiau pasitaikys prie kalno sienos, juo daugiau progų būti užverstam, bet ne užmuštam.

Dabar daugelyje vietų, kur kur plentas praeina per patį lavinų griuvimo kelią, viršum plento yra pastatytos "pašūres", tam tikri tvirti plieno stogai ant stulpų, kad lavina neužgriūtų ant kelio, o nuo stogo griūtų žemyn apačion. Kitose vietose kalnų šonuose įcementuoti ir supilti iki 25 pėdų aukštumo žemės pylimai, kurių uždavinys yra nuo kalnų griuvaną sniego laviną nukreipti nuo plento į šalį. Dar kitur kalnų šonuose padarytos iki 1,000 pėdų ilgumo lentynos su 10 pėdų aukščio briauna ("lūpa"), kurių tikslas taip pat yra pagauti bekrintančias sniego lavinas.

Iš — dirbta labai sudėtinga perspėjimo sistema, kuri tuojau duos gandą, kur lavina gresia griūti ir toje vietoje plentas bus automatiškai uždarytas iki kol lavina bus nudundėjusi bedugnėn. Jei kur lavina sugriautų visas atsargas ir apsaugos priemonės, kelias taip pat būtų beregint uždarytas ir pasiliks uždarytas, kol pavojus ir kliūtys bus pašalintos. Plento inžinieriai mano, kad šiame kelio tarpe panašių plento uždarymų bus nedaugiau kaip po 12 dienų per žiemą.

Dar vienas įdomus išradimas čia pritaikytas. Pagal plentą tose vietose, kur pasitaiko lavinų griūtys, yra į pozicijas pastatytos mortarų patrankos, iš kurių karts nuo karto, o po sniego pūgų upytinai, bus šaudomi sviediniai, kurie kalnų viršūnėse ir šonuose išaštas sniego pusynus, neduodami jiems susikaupiti į lavinas.

Greyhound autobusu mulų takeliu!

Iš Vankuverio Britų Kolumbijoje į Calgary, Albertoje, kelio kito nėra kaip per kalnus, kuriuo keliu bevažiuotum. Naujasis Transkanadinis No 1 skaitomas "tiesiausias" ir trumpiausias, bet ir tasai vingiuoja karstydamasis kalnų šonais per ištisas 767 mylias pirma Frazer upės, paskui Thomson upės giliomis daubomis, baugiais kanjonais, siauromis prarajomis ir vėl gražiausiais plačiausiais slėniais, paskui į vairiais kitais upių ir ežerų išgaubtais vingiais iki aukščiausios kalnų sienos rytiniame Rosky kalnų gale aplinkui Banfą iš kur kalnai palaipsniui traukiasi atgal ir prieš akis išsiskiečia neapmatomos Albertos prerijų platybės.

Iš Vankuverio visų susisiekimo rūslių arterija veda se-

nuoju briedžių pėdsaku (Caribou Trail) sraunios Frazer upės slėniu, kurs iki pat to slėnio sostinės Hope yra tikras rojaus daržas. Labai derlingas platus lygus slėnys, kur pilna švartų ūkių ūkių ir pakelėmis jaukių rezidencijų. Gražusis slėnys tolokai kalnų viršūnių apstatytas, nusitęsias iki Yale, kur staiga slėnys susiaurėja ir plentas pasikaria į aukštą statmenos uolos skardį, kur didelės iškabos perspėja, jog Frazer slėnys baigėsi ir prasideda Frazer upės tarpekliis (Canyon) arba staigiųjų tarpeklių Tuv-1A-8

prarajų sritis, kur pati upė staiga patekusi į siaurą gilią akmenų tarpkalnę pradeda daužytis, putotis ir piktai verpetais suktis, ieškodama platesnės srovės. Ką jau bekalbėti apie žmonėms pravažiuoti kelius, kuriems nebėra kito kelio, kai vien tik statmenų uolos kalnų ožių takeliai...

Pradedant važiuoti Frazer upės slėniu gilyn, baltomis sniego lėpurėmis apsimaustę kalnai pirma atsargiai ir tik iš tolo dešiniu šonu pradeda slėnį supti, tolyn gilyn jau iš abiejų pusių priartėja ir kartkartėmis net už kelio užstoja, tačiau plentas vis kažkaip suranda išėjimą ir vėl žavingomis plačiomis sodų, daržų, apgyventų sodų ir ūkių lygumomis bėga iki sekančio postūčio.

Frazer upės slėnio geriausias žemės centras yra didokas, veik vien vokiečių apgyventas miestukas Chilliwack. Tie vokiečiai ir moka susirasti ir įsivirti tinkamiausias žmogui gyventi vietas! Dar keli maži miestelukai, ir derlingasis slėnys baigiasi pirmuoju tikru kalnų rezortu Hope. Iki čia ir senovėje iš Vankuverio upe atplaukdavo laivai, o iš čia prekes ir visą transportą perkeldavo ant mulų (asilių veislės arkliai) ir toliau jau žmogus ir gyvulys savomis kojomis liko vyntintelė susisiekimo priemonė...

Kaip jautėsi dar visiškai neseniai visi šiuo vieninteliu "keliu" skersai Britų Kolumbija keliausieji pionieriai, kailių pirkliai, vazažeriai, misionieriai, aukso ieškotojai ir kitoki nenuoramoms, mums byloja viename akmenų skardyje netoli Pragaro Vartų (Hells Gate) mului pastatytas paminklas toje vietoje, kur per sunkiai našta apkrautas gyvulys nebeatlaikė ir kojoms ant nuslidinto akmenų paslydus, su visu kroviniu nudardėjo į gilybėje šelstančią Frazerio upę.

"Civilizacija" į šiuos kalnus formaliai buvo atnešta labai dar neseniai, kai 1848 metais kiek aukščiau dabartinio Hope buvo įsteigtas Hudson Bay kompanijos kailių prekybos punktas, pavadintas Yale ir tam punktui apsaugoti bei britų valdžiai apsiginti čia buvo pastatytas fortas. Beje, kam teks pravažiuoti Hope, būtinai dairytės dešinėn, pamatyti labai gražų 6300 pėdų aukštumo lietuvišką kalną SKAIST. Visuose žemėlapiuose taip ir pavadintas Skaist. Kadangi ta diena buvo saulėta ir skaist-

kalnis balta kepure apsimovęs ir plonais debesėliais pasipuošęs atrodė tikrai gražus, gražus ir skaistus. Toks vardas jam geriausiai tinka ir būtų labai įdomu, iš kokios kalbos, kokio nežinio šaknies ir kokia prasme tas vardas buvo duotas?

Iš manęs kalnų pionierius nekoks!

Pirmasis "krikštas" važiuojant kad ir plačiu, solidžiu, nauju bei patogiu Transkanados plentu Frazer upės šonais nėra malonu. Yra baugus ir nėra reikalo gintis! Ar žiūrėsi į kaip siena status kalno šonu besiraičiojančio plento kraštą — už tuzino žingsnių statmena bedugnė, ar žiūrėsi plentu pirmyn — atrodo, kad prie kiekvienos sąsukos plentas ir automobilis būtinai skris, badugnė. Bet sunkiausias vaizdas žiūrint pirmyn tolyn, kai matai tą patį savo plentą lyg kokį ožkų kalnų sienoje pramintą takelį bevingiuojant tokiais pat baugių akmenų sienų šonais kiek tik akys užmato. Viešpatie, dar tiek reiks tuo keliu važiuoti! Bet nereikia pamiršti, kad ten, kur akys nebeužmato, tas pats kelias dar toliau veda ir daug dar siurprių slepia.

Lygiu slėniu, puikiu kaip stalas plentu, bėges Greyhound staiga prisiartina prie statmenos akmenų kalno sienos ir pradeda ją kopti aukštyn. Upė tuo tarpu pasilieka labai giliai, bet taip arti, kad pro autobuso langą stačiai nukristum į jos verpetus. Šoferis mašina leidžia pilnu tempu ir rodosi tiesiai nuskris į erdvę, kadangi kelias čia pat užsisuka už aukšto akmenų ir prieš akis lieka tik tuštuma. Instinktyviai visu savo svoriu palinksti sienos pusėn, tartum savo svoriu išbalansuosi autobusu, jei iam užėitų noras besisukant staigių poškūkiu aplinkui kalno kampa pasvirti prarajos pusėn...

Laimingai aplenkęs vieną kampa, atkariai pravažiavęs vieną briauną, norėtum atsiškvėpti, kad blogiausia jau praėjo, kai pažvelgęs toli priekin, pamatai kiek akys užmato staigiais statmenais akmeninių milžinų kalnų šonais lyg skaptu akmenų slaitė praskaputuotą driūželę, kuri lyg gelsvas kaspinėlis ranguojasi, raitosi per kalnų šonų vidurį iki melsvame rūke skėstančios paskutinės sąstūkos.

Tegul plentas kaip stalas ir pakankamai platus dviem deliams prasilenkti, ir vietomis pačių šurpiančių prarajų krantais yra net barjerai pastatyti, bet išpūdis pasilieka neperkalbamas, kad tik vienos antros pėdos neapsiskaičiavimo tereikių kad autobusu su visa įgula skriste nuskrisčių į apačioje laukte laukiančio putojančio Frazerio nasrus! Matant, kad tokiu lyg itinagu į langą stiklą įbrėžtu raveliu teks dar ir dar važiuoti, visiškai atpuola noras toliau net žingsnį bežengti, ir visi tie kalnai su savo bedug-

nėmis ir prarajomis staiga pavirsta siaubingu pasauliu, kur visa vienai vieno tesiekia, kaip tą trapų gležną dvikojų lygumų vabalą apačion nutraukus. Nes kitos išeities atrodo čia nėra nei pirmyn, nei atgal, nei dar aukščiau viršun, tik vieninteliai žemyn, kaip nepermaldaujamas Gravitacijos įstatymas reikalauja. Ne geresnis vaizdas žiūrint iš plento aukštybės į giliai apačioje, pačiais Frazerio upės skardžiais bevingiuojančius Kanados geležinkelius. Kadangi aukščiau plento nebėra kur lipti, nežinau kaip iš viršaus atrodo vingių vingiais bedugnių briaunomis bebėgiojams vabaliukas — automobilis arba vambuo — autobusas. Bet apie traukinį tenka pasakyti, kad žiūredamas į jo šliaužynę prarajų briaunomis, šiek tiek atgauni pasitikėjimą savo būsenai, nes vis tik plentas išvestas vėliausiai, naujausiai, ir pagal visus kalnų statybos technikos reikalavimus. Jei motoras tvarkoje, stabdžiai geri ir vairuotojo kojų nervai raumenims impulsus perduoda žaibo greitumu, pavojaus nėra. Sukant aplink uolos iškyšulį, kelių pėdų skirtumas yra visas skirtumas tarp būti ar nebūti. Dėlto kalnų gyventojai tokie fatalistai.

Pagaliau, pervaziavę Pragaro Vartus, kalno briauna pradeda leistis pakalnėn, vis žemyn ir artyn Frazerio upės. Ten giliai jau matosi nameliai. Artėjame į Boston Bar, kadaise buvusią aukso kasimo ir plovimo vietą, šandien CNR geležinkelio stotelę ir lentpūvę su pora šimtu gyventojų, kurių tarpe teko apilti ir keltę lietuvius. Čia teko pagyventi trejetą išpūdingų parų ir iš arti pažinti tuos fatalistus. Čia gali gyventi tik žmonės, kurie turi pakankamą vidinį pasaulį, nes fizinis išorinis pasaulis čia tikrai mažas — mylos platumo giliausia dauba kuriuos viduriu plaukia amžinai maištinga didžiulė upė, jos pakrantėmis auga labai vešli augmenija, bet visas pasaulis čia yra vos geros mylios platumo ir kelių mylių ilgumo. Iš visų pusių apstoję kalnai čia ir dieną sutrupina keliomis valandomis. J. Pr.

NE TAIP PASAKĖ

Motina: — Žinai, Barbute, tas tavo draugas, su kuriuo vakar buvai kine, man labai patinka. Dukter: Ale, mama, tu gi turi papų!

FALL DISCOUNTS
Savo \$5.00 or \$10.00 or more on new Spencers individually designed foundations in your choice of many glorious materials. Budget payments if desired.
55 E. WASHINGTON, Room 1216
AN 3-4028
1149 Lake Ave. Osk Park, Ill.
EV 6-0760

FULL PRICE \$495.00
Special for Limited time! 20 acre Homesites. Location in scenic area of N. E. Utah. Choice spot. \$40.00 down. \$20.00 per month. Smaller tracts on easy terms. Write-wire or see K. KILLIAN, 1500 So. Main St. Las Vegas, Nevada, Dept. NJ

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, SEPTEMBER 8, 1962

Naujienų Antroji Dalis

NR. 632

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVIII METAI

TAMSUMA IR PROŠVAISTĖS

(Apsimąstymai I. g. Končiaus "Žemaičių Šneku" pasiskaičius)

Prieš mane 2-ųjų tomų knyga rusvuose viršeliuose. Ant raštė persą iškylą į praeitį. Drauge čia, gal, ir pažadas kelių nuobodokų valandų ir dar nostalgikos nuotaikos.

Knygos skaitymas tai ypaš asmenišką pobūdžio išgyvenimas. Įprasta yra aptarti autorių, jo pasirinktą temą, tą būdą, kuriuo jis ją mums pristato. To nepakanka. Pravartu yra mesti tiriamą žvilgsnį į tuos, kuriems knyga skiriama, pabandyti pasverti menamą skaitytoją.

Šiuo atveju čia knyga apie gimtąjį kraštą. Autorius — žmogus, pažįstas tą kraštą taip gerai, kaip retas kuris kitas mūsų tarpe. Skaitytojas? Tai vienas iš tūkstančių tu, kurie tapo taip grubiai išplėsti iš gimtosios žemės ir išsvaidyti po visus platus pasaulio kampelius. Bet kokio yra šiandieną dvasinė būseną šių beatodairiško politinio žaidimo aukų? Atsakymas glūdi kažkur tame kelyje, kuris buvo nueitas per pastaruosius 18 metų.

Tolimos muzikos garsai plaka įkyrų ritmą, taip būdingą modernškam didmiesčiui. Melodija prarasta kažkur tai pakeliui, gal ne šiame šimtmečiuje. Sparčiai tamsejys pilkumas languose ženkliną bėmirstančių dienų. Suštemos. Jau ne diena ir dar ne naktis. Metas, kai mintys atspalaiduoja, it tie žirgai, pajutę netvirtą valdytojo ranką, mes matome laisvąjį vakarų pasaulį tūpėjantį smulkmeniškame savo kasdienišku. Todėl nusivylimas ir kartėlio jausmas nėra svetimas nė vienam iš mūsų. Mirtiną grėsmę, tačiau, mūsų egzistencijai tautiškąja prasme sudaro kylaš iš to defetizmas. JAV-bių ir kitų laisvojo pasaulio kraštų vadovybių kritika dažniausiai praplečiama, įjungiant mūsų pačių veikėjus ar veiksmus. Tie, kurie aktyviai reiškiasi politinėje ar kultūrinėje srityje, apšaukiami veidmainiais, siekiančiais vien savanaukiškų tikslų. Jei šitokia etiketė aiškiai "nelimpa" tuoj persimetama į kitą kraštutinumą: pašaipaujama, kad tai naivūs idealistai, šių dienų donkichotai ir t. t. Kur veda šitokių nuomonių išvydavimas?

Margoje moderniško politinio ir socialinio gyvenimo saupriestaravimų pynėje, pasiilgstame tų aiškių, pastovių taškų, kurie padėtų mūsų

Šiandieną, 18-aisiais nusivylimu metais, tremtinio veidas visai pakitęs. Neviltis,

tas amžių dailininkas, atliko čia pragaištingą savo darbą. Dabar pagiežos ir kartėlio kupinas tremtinys yra visad pasiruošęs mestis į patį kraštutinumo kraštutinumą. Piktai, negatyvinė kritika tampa išsiskiriančiu reiškiniumi mūsų išsivijoje. Pasaulėžvalga, susidedanti iš 3-jų "anti" atsimuša, kaip koks apdaužytas veidrodis, sudarkytą aplinką. Tremtinys mato visą pasaulį klaidingame sąmoksle prieš save. Ach, tai lyg kokiu iškarpa iš siaubingo sapno, kurį sapnuoja paranoikas, nepajėgias iš jo pabusti!

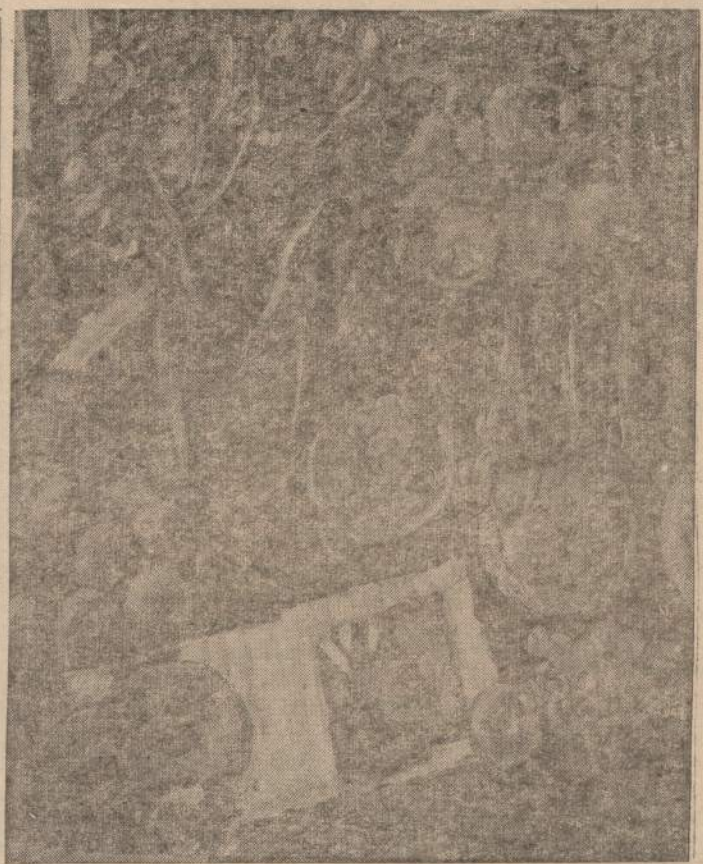
Raudonofobija tapo madingiausia liga. Pritaikius armėnišką kurpalį, menasi šitokia mįslė: priekyje raudona, užpakalyje raudona, dešinėje raudona, kairėje raudona, apačioje raudona, — kas tai? Atsakymui edipiška išmintis nereikalinga. Čia tiks kad ir mūsų politikos apžvalgininkas, vertingas pasaulinę padėtį. Lygiai tiks ir literatūros kritikas, apgailėtinais šliaužiojams tarp savo ideologinio ketvirtainio dogmatiškų kraštinių. Raudonos spalvos nemėgimą galima užkaiyti, kaip dorybę kad ir jaučiami. Jaučio reaguojimą į ją, bet gi, vargiai pavadinume inteligentišku. Ir tikrai toreodoras, vikriausias mostais keisdamas raudonos drobės padėtį, kaip tik paruošia jautį mirtinam coup de grace.

Komunizmo bangai vis kylant, mes matome laisvąjį vakarų pasaulį tūpėjantį smulkmeniškame savo kasdienišku. Todėl nusivylimas ir kartėlio jausmas nėra svetimas nė vienam iš mūsų. Mirtiną grėsmę, tačiau, mūsų egzistencijai tautiškąja prasme sudaro kylaš iš to defetizmas. JAV-bių ir kitų laisvojo pasaulio kraštų vadovybių kritika dažniausiai praplečiama, įjungiant mūsų pačių veikėjus ar veiksmus. Tie, kurie aktyviai reiškiasi politinėje ar kultūrinėje srityje, apšaukiami veidmainiais, siekiančiais vien savanaukiškų tikslų. Jei šitokia etiketė aiškiai "nelimpa" tuoj persimetama į kitą kraštutinumą: pašaipaujama, kad tai naivūs idealistai, šių dienų donkichotai ir t. t. Kur veda šitokių nuomonių išvydavimas?

Beje, Wladyslaw Studnickio brolis Wacław Głębcki — provokietis ir anti-lietuvis — mirė šių metų gegužės mėn. Venice, Calif. Nuo 1919 iki 1940 m. buvo Vilniaus valstybinio archyvo direktorius. 1910 m. pasirodė jo "Przewodnik historyczny po Wilnie". Tremy, JAV, Wacław Studnicki įsteigė šovininę organizaciją vardu Związek miłośników Wilna.

"Tydzień Polski", sekdamas Varšuvos duomenimis, didžiuiasi, kad Vilniaus krašte (ir toliau rašo, kaip ir seniau: "Rytų žemėje", atseit — Lenkijos rytinėse srityse!), be kitų, išplatinama "Trybuna Ludu" 14,000 egz., o "Życie Warszawy" 6,000 egz.

(Tęsinys 3-tam psl.)

Dail. V. Vizgirda "VAISIAI IR GELE" (Čiurlionio Galerijos nuosavybė)

Dienu Skeveldros

1. Jei kas domisi, kaip eita į laisvę, ir gyventa, ypač nepriklausomybės metais, ir kokie kėsiai mūsų kaimynų, pravartu paskaityti štai šį knygą: Hrary Graf Kessler, Tagebücher 1918 — 1937, Frankfurt a/Main, 1961.

Ten, be kitko, St. Grabski įtikinėja Antantės valstybes, kad Lietuva turi (be sąlygų) atitekti Lenkijai. Ten Wladyslaw Studnicki melinasi Ober-Ostui, kad... Lietuva būtų pavesta Pilsudskio žiniai. Kessler rašo: "Lenkai turį apetitą šviežiai išsiritusio žvirblio".

2. Beje, Wladyslaw Studnickio brolis Wacław Głębcki — provokietis ir anti-lietuvis — mirė šių metų gegužės mėn. Venice, Calif. Nuo 1919 iki 1940 m. buvo Vilniaus valstybinio archyvo direktorius. 1910 m. pasirodė jo "Przewodnik historyczny po Wilnie". Tremy, JAV, Wacław Studnicki įsteigė šovininę organizaciją vardu Związek miłośników Wilna.

3. "Tydzień Polski", sekdamas Varšuvos duomenimis, didžiuiasi, kad Vilniaus krašte (ir toliau rašo, kaip ir seniau: "Rytų žemėje", atseit — Lenkijos rytinėse srityse!), be kitų, išplatinama "Trybuna Ludu" 14,000 egz., o "Życie Warszawy" 6,000 egz.

Londonė susispyčiusius Vilniaus krašto "mylėtojus" tekių nuraminti:

— lenkų spauda skaitoma ne iš meilės Pilsudskui ar Gomulkai, bet dėl to, kad... randama žymiai daugiau žinių iš Vakarų!

4. "Novoje Ruskoje Slovo" praneša, kad gyventojų judėjimo laisvė anapus geežinės uždangos kasdien labiau suvaržoma. M. Koriakov savo str. pavadino štai kaip: "Jei gyventute mieste Gluboke". Glubokas (pasidairykite Vilniaus krašto žemėlapyje! J. C.) dabar priskirtas Vitebsko apygardai. Jei nori išsikelti gyventi kur kitur (tegu ir kaimyniniai miesteliai), turi milicijos nuovadai, be pasos, pristatyti dar... namų valdybos pažymėjimą (kad nuoma sumokėta), elektrinės pažymėjimą (kad neskolingas už šviešą), rajono (apskrities) bibliotekos pažymėjimą (kad skaitydavai spaudą ir esi pilnai atsiseš) ir t. t. ir t. t.

Na, ar ne "volno" (laisvai) kvėpuoja Sovietų okupuotų kraštų gyventojas?!

5. Skaitau "Ką papasakojo šokis" (žr. "Lit. ir Menas" Nr. 30). Tai apie okupuotos Lietuvos baletą: "Puikiai nutapytas paveikslas lėra gamtos kopija, o puikios baletos spektaklis yra pati gamta su visom jos grožybe" (Tęsinys 2-me psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-^o pusl.)

bėm", — tvirtino didysis XVIII amžiaus baletu reformatorius Ž. Noveras".

Toliau:

"...šiam sceninio meno žanrui, palyginus su operos, o ypač dramos menu, skiriamas nepakankamas dėmesys. Baletu spektakliai mažai nagrinėjami, nenušviečiami individualūs aktorių laimėjimai, neturime nė vienos monografijos apie įžymius mūsų baletu meistrus."

Per praėjusį sezoną pastatyta: L. Auster "Siaurės sapnas", Čaikovskio "Franciška da Rimini" ir Goldonio - Čulasko "Dviejų ponų tarnas".

Be "senosios gvardijos" (G. Sabaliauskaitė, T. Sventickaitė, H. Kunavičius, R. Janavičiūtė, Č. Žebrauskas, H. Banys, G. Žukaitė, R. Samaitytės) minima ir "prieauglio", k. a.: A. Nikalajev, N. Topčevskaja. Tad... "broliskosios" rusų tautos įtarpai.

Str. autorė L. Motiejūnaitė pabaigoj pastebi:

"Scenos ankštumas rimtai trukdo masinių scenų sprendimui, o taip pat prisideda ir prie dažno kordebaletu nelygiavimo. O juk kaip dariniai atrodė mūsų spektakliai didelėse Maskvos ir Leningrado scenose! Reikėtų greičiau išspręsti ir šalies prištato klausimą, nes tai suteiktų visas realias galimybes tinkamai surepetuoti einamąjį repertuarą, siekti lygiavimo ir laiku išleisti naujus pastatymus."

6.

Cyrus savo "Politiker auf dem Grill" (1962 m.), be kita ko, rašo:

1. Texas gyventojas, nuvykęs į Izraelį, guodžiasi:

— Pas mus traukiniai važiuojama visą naktį, visą dieną, ir vis Texase...

Ben Gurion'ui tai:
— Tie patys rūpesčiai su traukiniais ir Izraelyje...

2. Gen. De Gaulle mėgsta etiketą. Kai jo vienas ministras atvyko "short'uose", generolas jį apžvelgė ir paklausė:

— O kur tamtos žaisliukai?

3. Į klausimą "Kiek žmonių dirba Baltuosiuose Rūnuose", Kennedy atsakė:

— Tikrai nežinau. Bet manau, kad pusė...

4. Vienas Vakarų žurnalistas klausia Ulbrichtą:

— Kodėl visi partiniai aplinkraščiai rašoma žiauriai klaidinga vokiečių kalba?

— Tai vertėtų kaltė. — atsakė Ulbricht: — Rusiškai jie skamba taisyklingai...

J. Cieėnas

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, SEPTEMBER 8, 1962

KAS NAUJO SPAUDOJE

Milovan Džilo
Naujoji klasė
Komunistinės sistemos
analizė
Išvertė V. P.
Raštija
1962

Kur spaudinta, nenurodyta. Kiek egzempliorių spaudinta, nepasakyta. Knygos kaina nepažymėta.

Visame pasaulyje išgarsėjusi Milovan Džilas knyga "Naujoji klasė" pagaliau ir į lietuvių kalbą išversta.

Tos 202 puslapių knygos autorius Milovan Džilas savaip įdomi asmenybė. Jis savo jaunose dienose išitraukė į komunistų pogrindžio sąjungą Jugoslavijoje dar prieš Antrąjį Pasaulinį karą. Pokario metais iškilo į Jugoslavijos komunistų partijos viršūnes ir tapo Jugoslavijos kompartijos generalinio sekretoriaus, faktiškojo Jugoslavijos diktatoriaus Tito pavaduotojas. Kaip toks buvo ne kartą siunčiamas Maskvon įvairiais partijos ir užsienio politikos reikalais. Jam teko iš arti stebėti veikimą atsakingų Maskvos komunistų, su jais asmeniškai turėti visokių reikalų ir pasėkėsių. Tarp jų jis turėjo progų keletą kartų matytis su Stalinu ir su juo šnektelti. Milovan Džilo pasimatymai su Stalinu yra atskiroje knygoje parašyti. Kaip už "Naujosios klasės" kūrinių, taip ir už Stalino aprašymą, Jugoslavijos komunistų teismas Milovan Džilą nubaudė ilgų metų kalėjimu. Dar pirmąją bausmę neatlikus, jam naują bausmę paskyrė.

Visos tos žinios iš Milovan Džilo gyvenimo sako, kad jis Jugoslavijos komunistų partijoje nebuvo sezoninis komunistas, kuriam rūpėjo tik karjera. Jis buvo idealistas, pastabas, gyvenime kritiškai nusiteikęs komunistas. Kaip galvojęs vyras ir gyvenimui su atsidėjimu sekas, jis priėjo išvadą, kad ant maskvinio korpaliaus tempiamas komunizmas išsigimė ir savyje pagimdė naują sovietinėje sistemoje išnaudotojų klasę. Ši naujoji klasė, komunizmo skraiste prisidengusi, virto žiauresniu despotizmu negu carinės Rusijos metas.

Tokio išitikinimo išvadoje Milovan Džilas ir sukūrė veikalą "Naujoji klasė", kur iš pagrindų, rimtai, mokliškai išnagrinėjama — išanalizuojama komunistinės santvarkos sistema.

Jau daug esama komunistų atsivertėlių, kurie spaudoje pasisakė, kodėl apleido komunistų gretas, bet iš jų visų Milovan Džilas savo kūriniu pataikė į opiausias maskvinio komunizmo vietas, įrodė tos teorijos klaidingumą. Kartu padarė ir keletą rimtų pastabų, kas nebuvo K. Markso veikaluose nepastebėta, nepamatyta.

Be to, ten, kur K. Marksas

savo veikaluose nurodė tik lygtinas idėjas ir tai tik idėjas, o ne principus ar dogmas, didysis marksizmo falsifikatorius Leninas tas idėjas pavertė nekintamais principais, dogmomis. Visų maskvinių komunistų vadas ir mokytojas Stalinas, jam įgimtu žiaurumu, pradėjo gyvenime praktiškai tuos principus įgyvendinti.

Anot M. Džilo, kadangi carinė Rusija su savo absolutine monarchija ir biurokratija buvo kultūriniai atsilikusi, ūkiniai ne savistovi šalis su neorganizuota darbininkija, bet žiauriai išnaudojama darbininkija, tai tik tokioje sąlygoje galėjo išsilaikyti naujoji, tokia pat žiauri sovietinė sistema. Ir tai galėjo įvykti tik karo metu, kurio dėka susidarė to meto valdantiems sluoksniams labai nepatogi padėtis. Ir 1917 m. pačiame revoliucijos įkarštyje komunistai, kurie turėjo vos 80 tūkstančių narių Rusijoje, sugebėjo valdžią paimti į savo rankas dėl to, kad politiniai tos imperijos gyvenimas buvo neorganizuotas. Niekur kitur maskvinės formacijos komunistams nepavyko savišoniškai įsigalėti, visur ji buvo Maskvos raudonojo imperializmo primesta. Čia M. Džilas išvardija visas tas šalis, ir tarp jų sumini Lietuvą, Latviją, Estiją, kaip Maskvos aukas!

O kadangi tos naujosios klasės steigėjai—bolševizmas yra visur mažumoje, tai kad toji naujoji klasė galėtų išsilaikyti, ji turi naudoti visokeriopų žiaurybių kraštutinumų. Prie tų žiaurybių M. Džilas sako, kad visi komunistinės administracijos veiksniai yra atsidūrę tos parazitinės naujosios klasės rankose. Nebūtinai tos naujosios klasės veiksnys turi būti kartu ir komunistų partijos nariu. Kaip ir nebūtinai kiekvienos buržuazinės partijos narys yra buržuazas.

Nekomunistinėse valstybėse priešakyje administracijos atsistoja politikai, kurie yra išrenkami arba turtų valdy-

tojai, kurie yra paskiriami. Nekomunistinėse šalyse valdininkai nebūtinai priklauso kuriai nors partijai. Kitai yra sovietinėje santvarkoje. Čia yra skirtingai — naujoji klasė savo rankose ne tik turi administraciją, bet ji yra ir visos šalies visų turtų valdytoja, karlu ir vienintelis darbdavys.

Atimti iš komunistų nuosavybių valdymo teisę būtų lygu komunistų partijos likvidavimui arba tos naujosios klasės suirimui. Jei jie būtų priversti atsiskirti nuo valdžios, jei valdžios aparatas būtų kitų visuomeninių organizacijų kontroliuojamas, tai naujoji klasė turėtų likviduoti. Sovietinėje santvarkoje pilnateisio rinkto parlamento įgyvendinimas nėra galimas, nes tada komunistų partija prarastų savo monopolinę padėtį, kartu ir ideologiją bei teisę valdyti nuosavybes.

Ir čia M. Džilas sako, jog tai, kas šiandien vyksta komunistų kraštuose, nieko bendro neturi su Markso idėjomis ar jo pranašystėmis. Sovietijoje vyksta neišpasakytas darbo žmonių išnaudojimas, kartu yra išsilaikę didi nelygybė. Jei senais rubliais kaip kam iš darbininkų per mėnesį pasisekė uždirbti 1800, tai jau gerai, bet to paties rajono kompartijos sekretorius per mėnesį gauna 45 tūkstančių rublių algos ir niekieno nėra verčiamas nustatytas darbo normas įvykdyti. Tokių normų jam niekas ir neskiria ir skirti negali, — jis naujos klasės narys, jos kūrėjas.

M. Džilas pagrįstai sako, kad žmogui įgimta galvosena. Kiekvienas žmogus turi savo nuomones, istikintumus, pagaliau savo ideologiją. Naujoji klasė šito pakęsti negali, nes toks žmonių galvosenos mišrumas paraustų naujosios klasės pagrindus gyvuoti. Todėl sovietų santvarkoje įgyvendinama negirdėta savo ciznizmu rafinuota dvasinė tironija, — viena partija, viena valstybė priešakyje su vienu tironu. Ir dar daugiau, —

(Nukelti į 5-tą psl.)

KALBOS DALYKAI

Prof. A. Salio sukaktis

Siemet sukanka 60 metų amžiaus žinomajam mūsų kalbininkui prof. dr. Antanui Saliiui.

A. Salys gimė 1902 m. liepos 21 d. Reketės k., Salantų vls., Kretingos aps. 1912—1915 m. pradžios mokyklą ėjo Salantuose, o 1918 m. stojo į Telsių Sauslės gimnaziją, kurią baigė 1923 m. 1923—1925 m. studijavo lietuvių ir lyginamąją kalbotyrą Lietuvos Universitete (Kaune), čia dar turėdamas progos klausyti ir Kazimiero Būgos bei Jono Jablonskio paskaitų. 1925—1929 m. studijavo Baltistiką, ir lyginamąją kalbotyrą Leipzigo universitete, šalia kitų, klausydamas J. Gerulio, K. H. Meyerio, R. Trautmano, Junkerio ir Sieverso paskaitų.

Ten išgijęs daktaro laipsnį, iš pradžių dėstė Lietuvos Universiteto Teologijos-Filosofijos Fakultete, o vėliau perėjo į Humanitarinių Mokslų Fakultetą, kartu kai kuriuos dalykus dėsydamas ir Teologijos-Filosofijos Fakultete. Skaitė lietuvių tarmėtyros, lietuvių bendrinės kalbos bei jos fonetikos, lietuvių kalbos istorijos, latvių kalbos, lyginamosios indoeuropiečių kalbų gramatikos ir kai kuriuos kitus lietuvių bei baltų kalbotyros kursus. 1939—1941 m. buvo Lituanistikos Instituto (Kaune, vėliau Vilniuje) Lietuvių Kalbos skyriaus vedėjas, o 1941—1944 m. Lietuvių Mokslų Akademijos Lietuvių Kalbos direktorius ir Vilniaus Universiteto sekretorius. Lituanistinį darbą A. Salys dirbo ir už akademinę ribų: buvo kalbos patarėjas terminologijai Valstybės Taryboje, narys Pavardžių Komisijoje (prie Vidaus Reikalų Ministerijos), suredagavo rankraščiu likusį pavardžių žodyną ir kt. Pasitraukęs į Vokietiją, 1941—1946 m. dėstė Greisvaldo ir Tübingeno universitetuose. Atvykęs į JAV, nuo 1947 m. dėstė Pensilvanijos universitete (nuo 1956 m. ordinarinio profesoriaus titulu) slavistiką ir baltistiką.

A. Salys priklauso eilei mokslo draugijų bei institucijų: Lituanistikos Institutui, Lietuvių Katalikų Mokslų Akademijai, Linguistic Society of America, International Association of Slavists, Academie Internationale Libre des Sciences et des Lettres (Paris) ir kt. Kalbos klausimais A. Salys pirmiausia yra rašęs Lietuvos ir užsienio moksliniuose, taip pat ir populiariuose žurnaluose. Lituanistinė A. Salio specialybė yra tarmėtyra (dialektologija). Tai sričiai skirta jau jo disertacija "Die zemaitschen Mundarten. I. Geschichte des zemaitschen Sprachgebiets" (išspausdinta

dyklos) ir suredagavęs rankraščiu likusius Vilniaus krašto vietovardžius.

Atvykęs į JAV, ištraukė į žodyno darbą, tapęs M. Niedermanno, A. Senno ir P. Brenderio dar prieš 30 m. pradėto leisti "Wörterbuch der litauischen Schriftsprache (Rašomosios lietuvių kalbos žodyno", lietuviškai vokiškos dalies, redakcijos nariu. Iš žodingos (zemaičių) tarmės kilusio A. Salio prisidėjimo prie šio darbo, kurio jau pradėtas leisti IV tomas, žodys daug laimėjo.

A. Salys yra prisidėjęs ir prie mūsų bendrinės kalbos kultūros kėlimo. Yra rašęs

straipsnių bendrinės kalbos reikalui (Gimtojoje Kalboje, 1933—40, taip pat kurį laiką vedė "Lietuvos Aido" dienraštyje kalbos skyrelį), redagavo su Pr. Skardžiumi L. Dambriūno 1939 m. paruoštą "Kalbos patarėją", dalyvavo įvairiose rašybos komisijose (su Pr. Skardžium ir J. Tallmanu suredagavo 1933 m. "Rašybos reformos projektą" ir kt. Kiek žinoma, dabar ruošia bene lietuvių bendrinės kalbos naujų darbų žodyną.

Ilgą bei darbingų metų sukaktuvinkniui!

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

"FABULOUS" BROASTED CHICKEN

Broasted Perch, Broasted Shrimp

ITALIAN BEEF AND SAUSAGE SANDWICHES.

Carryouts and Delivery — 1 p. m. to midnight

25c MINIMUM CHARGE ON DELIVERY

3 BROTHERS TAP & GRILL

3500 WEST 47th STREET

Phones VI 7-8125 — VI 7-9773

HOSPITAL

EARN

8%

INTEREST

FIRST MORTGAGE

BONDS PAYABLE

SEMI-ANNUALLY

\$100 — \$500 — \$1,000 — \$5,000

DENOMINATIONS

5 Year to 20 Year Maturities

JAMES E. DONNELLY FOUNDATION, TRUSTEE

A Colorado Non-Profit Corporation — Dept. A

SUITE 518, 1575 SHERMAN ST., DENVER 3, COLO.

Please send me complete information without obligation

Name _____

Address _____

City _____ State _____

PASINAUDOKITE PLACIAI ŽINOMOS IR GERAI UZSIREKOMENDAVUSIOS FIRMOS.

LIUNCIANCIOS SIUNTINIUS I SSSR IR LIETUVĄ, PATARNAVIMU.

PACKAGE EXPRESS and Travel Agency, Inc.

(Licensed by USSR)

Brooklyn, N. Y. 1530 Bedford Avenue, Tel.: IN 7-5522 Vyriausia Įstaiga

Brooklyn, N. Y. 1530 Bedford Avenue, Tel. IN 7-6465 — Skyrius

Newark, N. J. — 312 Market Street, Tel. MI 2-2452

• Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vieta pasiekia trumpiausiu laiku • Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose • Prie firmos įstaigų yra krautuvių, kuriose galite gauti įvairiausių prekių • Siuntinių pristatymas garantuojamas 100% • Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 val. vak., šeštadienį ir sekmadienį nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro

MCSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue,
NEW YORK 3, N. Y.
ORegon 4-1540

631 West Girard Ave.,
PHILADELPHIA, PA.
PO 9-4507

1409 W. Genesee St.,
SYRACUSE, N. Y.
Harrison 2-5386

107 So. Vermont Ave.,
LOS ANGELES 4, CALIF.
DUnkirk 5-6550

126 Tilghman Street
ALLENTOWN, PENNA.
HE 5-1654

1241 N. Ashland Avenue
CHICAGO 22, ILL.
HUmboldt 6-2818

1028 Kenilworth Ave.,
CLEVELAND 13, OHIO,
Tel. PRospect 1-6696

11601 Jos. Campau Ave.,
DETROIT 12, MICH.
TOWnsend 8-0278

643-47 Albany Avenue
HARTFORD 6, CONN.
CHapel 7-5164

303 Grove Street
JERSEY CITY, N. J.
(Arti Hudson Tube) HE 5-6368

46 Whitehead Avenue
SOUTH RIVER, N. J.
Tel. CLifford 7-6320

69 Sterling Street
SPRINGFIELD, MASS.
Tel.: RE 4-6492

553 Hudson Avenue,
ROCHESTER 5, N. Y.
Tel. BAKER 5-4210

1900 Fleet St.
BALTIMORE 31, MD
DiCkens 2-4240

13 Sergeant Street
COHENS, N. Y.
FE 7-2727

963 Blacker Street
UTICA, N. Y.

Freewood Acres
FARMINGDALE, N. J.

• Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vieta pasiekia trumpiausiu laiku • Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose, gavėjas nieko nemoka • Prie firmos įstaigų yra krautuvių, kuriose galite gauti įvairiausių prekių • Siuntinių pristatymas garantuojamas 100% • Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro • Seštadieniams ir sekmadieniams nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro

NORĖDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REIKALUOKITE MŪSŲ FIRMOS KATALOGŲ

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, SEPTEMBER 8, 1962

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

MASINOMS PASTATYTI AIKSTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų.

SAVAITĖ UOLOS KALNUOSE

Giliausias įspūdis yra pirmasis įspūdis

Kaip greit galima apsisprasti. Nuo 1924 metų nebemačius tikrų kalnų (tada su Baliju Sruga lyg Patas su Patašonu) visą mėnesį klaidžiojome Bavarijos ir Austrijos Alpeose, yra ilgas laiko tarpas. Bet kai prisigėris Wyomingo, Utah, Idaho, Oregono ir Washingtono reginių apsiūriau Britų Kolumbijoje, Uolos Kalnai iš pirmo pažvelgimo iš tolo pasirodė lyg seniai žinomas, natūralus ir paprastas dalykas...

Tačiau kalnai yra visiškai kitas pasaulis į juos patekus.

Kalnai, prarajos, spalvos, varšos, šviesos ir šešėliai. Žali skujuočių girių vainikai giliai apačioje. Palkšvi, rudi, rausvi ir geltoni statmeniški kalnų šonai. Per amžių amžius lavinų, srautų ir sruvenančių upelių uoloje išvagoti ravai, ravinai ir prarajos. Akinančiai baltos, saulės spinduliuose išsi-maudžiusios, viršūnės ir kaip snuola juodi šešėliai, balniai susimetę ir pakrausės, kur saulė jų neužmato. Putotais kaspiniais triukšmingai kalnų šonai galvotrukėliais žemyn besiverčią upelį, vandenkrėčią bei kataraktą. Ko ne ranka paglostomi švelnūs lyg pukai, jaukūs lyg balti kačiukai, debesėliai, tartum šilkiniai skalbiniai padžiūti slėniuose pažais pažemiais. Giliai apačioje vėl kitokios varšos ir jų paskirstymas. To paties kalno vienas išgaubimas dienovidžio šviesoje maudosi, o kitame jau violetiniai pilka pavakario prietema kaupiasi. Ir visur, aukštai ir žemai, dauguj, ore ir žemės slėniuose mėlėna ir žydra, mėlyna ir žydra...

Neimanoma nupiešti tikrą kalną!

Labai norėtusi žodžiais kad ir keliomis pagrindinėmis spalvomis, linijomis bei formomis nupiešti kalnų nemačiusiems, kaip atrodo kalnai. Bepig dailininkui. Jis paskubomis apmatą padaręs, gali vėliau namie atsileidęs iš atminties vaizdus dažais atauti. Visai kitaip yra žmogui, teturinčiam vienai vieną liežuvį ir norinčiam tuo primityviškiausiu įrankiu perteigti kitiems tai, kas jokia kalba neįmanoma, ką tik akys akims gal galėtų betarpiškai nupasakoti, jei akys savo kalbą turėtų.

Pradėdant vaizdą piešti, pirmiausiai reikalinga perspektyva.

Atsistokim, pavyzdžiui, Frazer upės danboje prie Pragaro Vartų — Hells Gate, senoji, dabar apleistoji plento vingyje. Naujasis plentas per tą kalnų milžino kulšį išvestas išgręžtu ilgu tuneliu.

Apacion vėčiau nepažvelgti. Ten vien pažvelgus, kojų linkmenyse pradeda kutenti ir galvoje "negeeral darytis". Per amžių amžius pradžią, parudavę, suskeldėję, išdžiūvę, lyg uola pavirtusio milžino pirštai, per pusę mylios aukštin išsikėlę akmeniniai smailiai tartum graibosi plento briaunomis, kokį neapdairų praėvį nutraukus į pusę mylios gilumoje šėlstančią upę, kuri pačiame prarajos dugne apsiplūtojusį krioklį, dvidešimt penkių per valandą mylių greičiu besilauždama, suslėgta, suspausta 250 pėdų gilumo vagoje...

Į kalnus geriau žiūrėti iš tolyn ir aukštyn.

Savotiška iliuzija, kad kalnuose intensyviai besižvalgydamas visas pereini į savo akis. Kur tik žvelgi, rodo, jog pats su tuo žvilgsniu tenai skrendi. Distancijos nepaprastai priartėja. Momentui užmiršti, jį neturi sparčių... Ir vėl patarimas: mēldžiamasis, tuo momentu nepažvelk statmenai apacion. Visos iliuzijos iš karto išlanko, skristi tolyn

ir aukštyn — taip; kristi žemyn — ne!

Ak, per ilgai trukty, norint vieninteli kalną žodžiais pavajzduoti, ir tai būtų neįmanoma, nes kiekvienas kalnas yra savas pasaulis, o kalnų Rocky Kalnuose tiek daug, jog vieno amžiaus žmogui čia daug per maža. Gal dėlto kalniečiai ilgiau gyvena kaip mes prerijiečiai...

Kaip buvo pastatytas kalnų plentas

Nuo šios 1962 metų vasaros Kanada pradėjo gyventi tikra didžiosios valstybės epocha — "od morza do morza" — a mare usque ad mare, nuo Atlanto iki Ramiojo vandenyno. Tai padarė 5 tūkstančių mylių ilgumo daugiau kaip bilijono dolerių naujasis transkanadinis plentas Transcanada Highway 1, kurs Naujienose vasaros pradžioje jau buvo išsamiau aprašytas, išskiriant paskutinį 100 mylių tarpą pačioje baugiausioje Britų Kolumbijos kalnų vietoje per Rogerio Tarpeklį (Rogers Pass) tarp Golden ir Revelstoke.

Nuo šios vasaros iš pat švento Jono (Saint Johns) Naujienose saloje iki pat Viktorijos, Vancouverio saloje, nuo Atlanto iki Pacifiko gali nuvažiuoti sava ir ne sava mašina be persėdimo ir, jei išgali, be sustojimo. Deja, birželio mėnesį anas 100 mylių tarpas tebebuvo nebaigtas ir teko iš Revelstoke iki Golden sukurti Didžiojo Vingio (Big Bend) 193 ekstra mylias kad ir gamtiškai labai gražiais bet nakties metu nematomais miškais, skardžiais, daubomis ir slaitais, Formaliai ir oficialiai tas tarpas, trumpai vadinamas Rogers Pass visiškai užbaigiamas ir plentas atidaromas šio rugsėjo 3 dieną, pačiam premieri Diefenbakeriui perkerpant juostele.

Teko pravažiuoti naujuoju plentu vietas, kur vakarykščiai iš kalnų viršūnių ant kelio nubirę uolos luitai ir pažerla akmenų trupinių, kur tarp milžiniškos uolos sienos ir jos šo-

ne išsprogdintos bei išlygintos porai automobilių prasilenkintynos buvo užvertos savotiškos sienelės, sako, nuo kalnų viršūnioms grūtimis su-laikyti. Kitur viršum plento stogelis pastatytas, tam pačiam tikslui. Bet sunkiausias ir pavojingiausias darbas buvo pastatyti tas 92 mylių tarpas tarp Golden ir Revelstoke, skersai bedugnes, prarajas nuolatiniomis lavinomis ir grūtimis užverčiamais kalnų slaitais, bau-giais, stačiais kaip siena, slaitais, kur kelio "lentyna" yra išgraužta pačiais kalnų sienų pakraščiais. Nestebėtina, kad šiame tarpe viena plento mylia kaštavo po du milijonus dolerių, ir geriausi kalniečių inžinierių smegenys jau nuo kaip per šią vietą būtų galijimas visad vaikuojamas pasisekimu." Taip ir panašiai kalbant girdėjom prof. I. Končių prieš keletą metų. Šią mintį jis gražiai išreiškė viename iš savo skaitlingų drožinių "Lietuvos Laisvės Avilys." Prof. I. Končius priklausė retai patinkamai rūšiai tu žmonių, kurie savo patarimus patys ir sau prisitaiko. Prieš mane gulinti knyga eina čia gyvu įrodymu. Tai ne pirmas, tikėtinai ir ne paskutinis, autoriaus įnašas į mūsų knygų lentyną.

Pradėjus skaityti pirmiausia į akis krinta autoriaus naudojamoji kalba. Tai tikras žemaitiškas žodžių lobynas. Tūlas geras žemaitis tikrai nustebtų, kad jam teko perplaukti didelius vandenius, nukėliauti tūkstančius mylių, kad išmokti tiek naujų savų žodžių, o lygiai ir pagilinti supratimą apie paliktąjį kraštą. Priešpastatytu šitokiam kalbos turtingumui eina pabrėžtinai išraiškos paprastumas, dažniausia trumpi lyg nukirsti sakiniai. Šie būdu autoriaus sūgeba užmegzti tiesioginį ir ypač intymų ryši su skaitančiuoju. Idomu, kad išraiškos paprastumas visai nepakenkia kalbos vaizdingumui, greičiau priešingai. Psekime, pavyzdžiui, kad ir žemaitį, beruošiantį kmyną sūrio paskaninimui: "Iškūlus, ištrynus nuo šaknelių, dar gerokai patrynus, kad jokių stimbarelių nebūtų, kad liktų grynos kmynų skėlos, supila į kmynams laikyti pailgą nuošukinį maišelį ir pakabina pieno laikomoje patalpoje, kartais ir ant tos paties vinies, ant kurios pakabintas šv. Jurgio, gyvulių patrono, paveikslas. Kad nereiktų to maišelio kabinėti nuo gembės, raišioti, atsipila į apdaužytą pienui pilti jau nebenaudojamą puodą, arba į butelį su nudaužtu kaklu, ir ima po žiupsnį trimis pirštais kiekvienam sūriui." (II-tomas, 73 psl.) O čia žemaitis persteke (žeberkle) persekioja žuvį. "Pamatęs žuvį, priduria persteke ir kelia lauk, jei persteke turi geras užbarzdes; jei užbarzdes menkos, griebia pasilenkęs ranka suimti žuvį. Ištraukia iš perstekekės dantu, paspiaudo žuvis žaidž ir kiša į terbelę."

Vis dėlto žmogus pažabojo kalnų!

Jei šiandien jau baigtas re-lytiaviai saugus kelias per tą išdaviką gamtos užtvartą, tai jo tyrinėtojams ir statytojams jis buvo baisiai ne-saugus. Kadangi tose vietose kalnuose per metus pasni-naga iki 28 pėdų sniego, tad sniego grūties įvyksta visais metų laikais, nesilaikydamos jokių sezonų nei taisyklių, ir plento tyrinėtojų statytojų, mokslininkų bei inžinierių grupės atve-lyj atvejais buvo užgriuvusios Laimėi, kiekviena kartą kel-jimo komandų buvo vėl atkas-los ir nuo grūčių čia per visą statybos laiką niekas nežuvo.

(Tęsinys 8-ame pusl.)

ne išsprogdintos bei išlygintos porai automobilių prasilenkintynos buvo užvertos savotiškos sienelės, sako, nuo kalnų viršūnioms grūtimis su-laikyti. Kitur viršum plento stogelis pastatytas, tam pačiam tikslui. Bet sunkiausias ir pavojingiausias darbas buvo pastatyti tas 92 mylių tarpas tarp Golden ir Revelstoke, skersai bedugnes, prarajas nuolatiniomis lavinomis ir grūtimis užverčiamais kalnų slaitais, bau-giais, stačiais kaip siena, slaitais, kur kelio "lentyna" yra išgraužta pačiais kalnų sienų pakraščiais. Nestebėtina, kad šiame tarpe viena plento mylia kaštavo po du milijonus dolerių, ir geriausi kalniečių inžinierių smegenys jau nuo kaip per šią vietą būtų galijimas visad vaikuojamas pasisekimu." Taip ir panašiai kalbant girdėjom prof. I. Končių prieš keletą metų. Šią mintį jis gražiai išreiškė viename iš savo skaitlingų drožinių "Lietuvos Laisvės Avilys." Prof. I. Končius priklausė retai patinkamai rūšiai tu žmonių, kurie savo patarimus patys ir sau prisitaiko. Prieš mane gulinti knyga eina čia gyvu įrodymu. Tai ne pirmas, tikėtinai ir ne paskutinis, autoriaus įnašas į mūsų knygų lentyną.

Pradėjus skaityti pirmiausia į akis krinta autoriaus naudojamoji kalba. Tai tikras žemaitiškas žodžių lobynas. Tūlas geras žemaitis tikrai nustebtų, kad jam teko perplaukti didelius vandenius, nukėliauti tūkstančius mylių, kad išmokti tiek naujų savų žodžių, o lygiai ir pagilinti supratimą apie paliktąjį kraštą. Priešpastatytu šitokiam kalbos turtingumui eina pabrėžtinai išraiškos paprastumas, dažniausia trumpi lyg nukirsti sakiniai. Šie būdu autoriaus sūgeba užmegzti tiesioginį ir ypač intymų ryši su skaitančiuoju. Idomu, kad išraiškos paprastumas visai nepakenkia kalbos vaizdingumui, greičiau priešingai. Psekime, pavyzdžiui, kad ir žemaitį, beruošiantį kmyną sūrio paskaninimui: "Iškūlus, ištrynus nuo šaknelių, dar gerokai patrynus, kad jokių stimbarelių nebūtų, kad liktų grynos kmynų skėlos, supila į kmynams laikyti pailgą nuošukinį maišelį ir pakabina pieno laikomoje patalpoje, kartais ir ant tos paties vinies, ant kurios pakabintas šv. Jurgio, gyvulių patrono, paveikslas. Kad nereiktų to maišelio kabinėti nuo gembės, raišioti, atsipila į apdaužytą pienui pilti jau nebenaudojamą puodą, arba į butelį su nudaužtu kaklu, ir ima po žiupsnį trimis pirštais kiekvienam sūriui." (II-tomas, 73 psl.) O čia žemaitis persteke (žeberkle) persekioja žuvį. "Pamatęs žuvį, priduria persteke ir kelia lauk, jei persteke turi geras užbarzdes; jei užbarzdes menkos, griebia pasilenkęs ranka suimti žuvį. Ištraukia iš perstekekės dantu, paspiaudo žuvis žaidž ir kiša į terbelę."

Vis dėlto žmogus pažabojo kalnų!

Jei šiandien jau baigtas re-lytiaviai saugus kelias per tą išdaviką gamtos užtvartą, tai jo tyrinėtojams ir statytojams jis buvo baisiai ne-saugus. Kadangi tose vietose kalnuose per metus pasni-naga iki 28 pėdų sniego, tad sniego grūties įvyksta visais metų laikais, nesilaikydamos jokių sezonų nei taisyklių, ir plento tyrinėtojų statytojų, mokslininkų bei inžinierių grupės atve-lyj atvejais buvo užgriuvusios Laimėi, kiekviena kartą kel-jimo komandų buvo vėl atkas-los ir nuo grūčių čia per visą statybos laiką niekas nežuvo.

(Tęsinys 8-ame pusl.)

THE CZECHO LODGE
 ROUTE 14 — CRYSTAL LAKE, ILLINOIS PHONE 459-0125
 "GRACIOUS DINING IN A RUSTIC ATMOSPHERE"
 Featuring Homecooked
BOHEMIAN and AMERICAN FOODS
 Family Style Dinners — Complete Dinner Menu
 LUNCHEONS 11:30 A. M. — 2:30 P. M.
 SPECIAL EVERY FRIDAY DELICIOUS FISH FRY . . . \$1.25.
 BANQUET FACILITIES FOR 10 TO 250
 (Children's Portions Available)

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!
 Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlapį ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis perųpintų jums palia per mūsų kompaniją. Nelaimis išliksu, neturėsite jokių nemalonumų.
 "Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY & McKAY, Inc.
 222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
 Telefonas: Central 6-5206
 Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
 COLUMBIA INSURANCE COMPANY
 PEARL ASSURANCE COMPANY
 LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
 MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
 MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
 AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
 MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, SEPTEMBER 8, 1962

TAMSUMA...
 (Atkelta iš 1 psl.)
 žvilgsniui atgauti perspektyvą, gražintų mūsų požiūrius į nuosaikesnę pusiausvyrą. Šiandien prasitarė autorius stabtelėti ties "Sneku" autoriaus pavarde.
 "Dabarties metu neturime galimybės švytinčiais žygdarbiais pakeisti nelemtą pasaulinių įvykių eiga.
 Todėl kovoje dėl Lietuvos laisvės mūsų darbas labiau panašus į bičių darbą. Nepalyginamu kruopštumu ir pasiaukojimu jos kaupia medų ir avilį. Ilgainiui šitoks veikimas visad vaikuojamas pasisekimu." Taip ir panašiai kalbant girdėjom prof. I. Končių prieš keletą metų. Šią mintį jis gražiai išreiškė viename iš savo skaitlingų drožinių "Lietuvos Laisvės Avilys." Prof. I. Končius priklausė retai patinkamai rūšiai tu žmonių, kurie savo patarimus patys ir sau prisitaiko. Prieš mane gulinti knyga eina čia gyvu įrodymu. Tai ne pirmas, tikėtinai ir ne paskutinis, autoriaus įnašas į mūsų knygų lentyną.

Pradėjus skaityti pirmiausia į akis krinta autoriaus naudojamoji kalba. Tai tikras žemaitiškas žodžių lobynas. Tūlas geras žemaitis tikrai nustebtų, kad jam teko perplaukti didelius vandenius, nukėliauti tūkstančius mylių, kad išmokti tiek naujų savų žodžių, o lygiai ir pagilinti supratimą apie paliktąjį kraštą. Priešpastatytu šitokiam kalbos turtingumui eina pabrėžtinai išraiškos paprastumas, dažniausia trumpi lyg nukirsti sakiniai. Šie būdu autoriaus sūgeba užmegzti tiesioginį ir ypač intymų ryši su skaitančiuoju. Idomu, kad išraiškos paprastumas visai nepakenkia kalbos vaizdingumui, greičiau priešingai. Psekime, pavyzdžiui, kad ir žemaitį, beruošiantį kmyną sūrio paskaninimui: "Iškūlus, ištrynus nuo šaknelių, dar gerokai patrynus, kad jokių stimbarelių nebūtų, kad liktų grynos kmynų skėlos, supila į kmynams laikyti pailgą nuošukinį maišelį ir pakabina pieno laikomoje patalpoje, kartais ir ant tos paties vinies, ant kurios pakabintas šv. Jurgio, gyvulių patrono, paveikslas. Kad nereiktų to maišelio kabinėti nuo gembės, raišioti, atsipila į apdaužytą pienui pilti jau nebenaudojamą puodą, arba į butelį su nudaužtu kaklu, ir ima po žiupsnį trimis pirštais kiekvienam sūriui." (II-tomas, 73 psl.) O čia žemaitis persteke (žeberkle) persekioja žuvį. "Pamatęs žuvį, priduria persteke ir kelia lauk, jei persteke turi geras užbarzdes; jei užbarzdes menkos, griebia pasilenkęs ranka suimti žuvį. Ištraukia iš perstekekės dantu, paspiaudo žuvis žaidž ir kiša į terbelę."

Vis dėlto žmogus pažabojo kalnų!

Jei šiandien jau baigtas re-lytiaviai saugus kelias per tą išdaviką gamtos užtvartą, tai jo tyrinėtojams ir statytojams jis buvo baisiai ne-saugus. Kadangi tose vietose kalnuose per metus pasni-naga iki 28 pėdų sniego, tad sniego grūties įvyksta visais metų laikais, nesilaikydamos jokių sezonų nei taisyklių, ir plento tyrinėtojų statytojų, mokslininkų bei inžinierių grupės atve-lyj atvejais buvo užgriuvusios Laimėi, kiekviena kartą kel-jimo komandų buvo vėl atkas-los ir nuo grūčių čia per visą statybos laiką niekas nežuvo.

(Tęsinys 8-ame pusl.)

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
 Maisto produktų siuntiniai, akordeonai ir suvamosios mašinos dabar pristatomai 4 — 5 savaitių laikotarpyje.
 Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniams sudaryti. Apsilankykite pas mus ir vietoje įsitikinkite.
3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, SEPTEMBER 8, 1962

ir miestelėnų, o tuo pačiu, aišku, ir eilės gerų katalikų. Dabar norisi dar paliesti vieną—kitą ginčytiną klausimą, vieną—kitą autoriaus pa-niūžūrą, kuri galėtų būti, arba ir jau buvo kritikos objektu.

Autorius turimą medžiagą suskirstė labai laisvai. Iš jo pradžios žodžio aiškėja, kad minties parašyti etnologinį veikalą jo visai neturėta. Tiesa, knygoje apstu nepaprastai vertingos ir dalimi naujos etnografinės medžiagos. Bet ir vėl — knyga nėra taikoma vien tik tautoty-rininkui, Autorius neapsiri-boja neutralaus stebėtojo vaidmeniu. Tai ypač ryšku ten, kur paličiami žmonės ir jų tarpusavio santykiai. Štai paličiantis santykius tarp ponų ir baudžiaininkų, au-toriaus simpatijos neabejoti-

nai pastarųjų pusėje. Kai ku-rie kritikai įžvelgė čia kny-gos trūkumą, skubotai užra-šydami tokį autoriaus nusi-statymą perskaitytų "agitaci-nių aprašų", ar kurio nors kito "izmo" sąskaiton. Šioji labai abejotina prielaida vi-sai ignoruoja faktą, kad au-toriaus pats išgyveno aprašo-muosius įvykius, pats buvo aprašomųjų santykių dalimi. Peršasi sekantis lygiagretus samprotavimas. Mes patys nesame ir negalime būti ne-utralūs komunizmo atžvilgiu. Toks mūsų "šališkas" nusi-statymas pagrįstas giliu as-meinišku išgyvenimu. Istori-kas suklys, jei jis atmes mū-sų liudijimą, kaip vienpusišką. Istorikas bus daug arčiau prie tiesos, jei jis gerai pa-nagrins tas priežastis, kurios

(Tęsinys 4-tam psl.)

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
 Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.
 Mes esame įgalioti VNESPOSYLTORG testuoti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.
 Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai priematomomis kainomis.
 Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel. AL 4-5456
NEW YORK 11, N. Y.	125 West 14th St.	Tel. CH 3-2532
BROOKLYN 11, N. Y.	370 Union Avenue	Tel. EV 4-4932
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Avenue	Tel. DI 5-8908
IRVINGTON 11, N. J.	782 Springfield Ave.	Tel. ES 2-4685
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel. MU 4-4619
VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Club Bldg.)	Tel. LO 2-1446
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel. PO 3-8569
NEW HAVEN, Conn.	509 Congress Avenue	Tel. HU 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel. HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	904 Literary Road	Tel. TO 1-1088
YOUNGSTOWN 3, Ohio	21 Fifth Avenue	Tel. RI 3-0440
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel. SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich.	11333 Jos. Campau	Tel. TO 7-1575
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel. BR 8-6968
CHICAGO 8, ILL.	3212 So. Halsted St.	Tel. WA 5-2737
LOS ANGELES 22, Cal.	960 So. Atlantic Blvd.	Tel. AN 1-2994
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa.	525 W. Girard Ave.	Tel. WA 2-4035
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel. PL 6-6768
GRAND RAPIDS, Mich.	606 Bridge St., N. W.	Tel. GL 8-2256
DETROIT, Mich.	7300 Michigan Ave.	Tel. VI 1-5355
PASSAIC, New Jersey	176 Market Street	Tel. GR 2-6387
ATHOL, Mass.	61 Mt. Pleasant St.	Tel. CH 9-245
BOSTON, 18, Mass.	271 Shawmut Ave.	Tel. LI 2-1767
BUFFALO 6, N. Y.	332 Fillmore Ave.	Tel. TL 6-2674
HARTFORD, Conn.	132 Franklin Ave.	Tel. CH 6-4724

 Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik pankt., šeštad. ir sekmad.

NORINT APLANKYTI GIMINES USSR
 IR VISUS RYTŲ EUROPOS KRAŠTUS, KAD PADĖTŲ ATSIKVIESTI GIMINES IŠ USSR IR RYTŲ EUROPOS, Kreipkitės į patyrusią Agentūrą
COSMOS TRAVEL BUREAU
 45 WEST 45 ST. — NEW YORK — Tel. CI 5-7711

DOVANAS KALĖDOMS
 SAVO ARTIMIESIEMS
SIŪSKITE JAU DABAR
 IR TIK PER
CENTRAL PARCEL SERVICE.
 kurio pagrindinė įstaiga yra
 220 South State Street
 Tel.: WA 2-9354,
 gi B. Vitkaus vedama skyrių rasite
 2618 West 63rd Street
 Tel.: WA 5-2466

GARANTUOTA SIUNTINIŲ PRISTATYMA TRUMPIAUSIU LAIKU ATLIKAME JAU NET 16 METU.

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, SEPTEMBER 8, 1962

TAMSUMA...

(Atkelta iš 3-čio psl.)

išsukę tą tariamą vienpusišką nusistatymą.

Lygiai ir "Snekų" autoriui neutralumas neatsisakoma atžvilgiu neprivalus. Savo nuomones jis grindžia išgyventais, ne išskaitytomis įvykiais. Gaunasi išpuolis, kad kaip tik kai kurie kritikai bus greičiau tie, kurie padarė skubotas išvadas įtekmėje siaurokos savo perskaitytųjų knygų interpretacijos.

"Snekų" autorius — tai tikrai išskirtinai stebėtojas. Jo pastabose apie žmones, gamtą ir įvykius apstu serendipitizmo pasireiškimų, skatinančių patį skaitantį žengti savo mintijimo kryptimi. Kartais atsistojame prieš savotišką dvilypiskumą, kai nuo senovinio žemaičio samprotavimų, staigiai persokama prie išvedžiojimų, pagrįstų giliu šių dienų fizikos mokslo žinojimu. Atrodo, tačiau, kad autoriui pasisekė čia sudaryti harmonišką sintezę, nutiesiant tiltą tarp tų tartum esminiai skirtingų galvosenų. Žemaičių kaimietis buvo surištas su gamta labai tauriu, tiesioginiu ryšiu. Todėl kad iš primityvių galvųjų sugebėjimų intuityviai paliesti kai kurias gilias tiesas, kurių paaiškinimą arba tęstinumą paranku yra išreikšti šių dienų moksliniais sąvokomis. Žinoma, tai gali sudaryti nepatogumų tautininkui. Prisiminkime ir vėl, bet gi, kad knyga ne vien pastarajam skiriama.

Autoriaus išiveržimai į psichologinę sritį tiriant ir vertinant žemaičio dvasinę būseną, ypač įdomus. Lengvai atidengiamie vyraujančių motyvų — tai žemaitis ir gamta. Nuo ankstybo ryto iki vėlos nakties žemaitis praleidžia gamtoje. Gamta — jo didysis priešas, kurį reikia vis iš naujo nugalėti kasdieninėje kovoje už builį, bet lygiai ji ir jo maifintoja. Iš čia išsivysto santykis, kurio dalimi yra sentimentalus jausmas.

Žemaitis sekė būdą, kuriuo saulė pateka, debesis, lėtai ar staigiai bekylantį vėją. Visa tai jam turi savo reikšmę. Jis stebi laukinius ir naminius paukščius, lygiai ir gyvulius. Kaip daug jų laikydamas pasako žinančiam! Miškas, miško garsai kalba tik jam suprantama kalba. Tie, kurie tos kalbos nesupranta — tai pašaliečiai. Žemaitis jų žmonėmis nevadina. Noro žieisti čia nėra. Pabrėžiama tik, kad intymiam jo rataliui jie nepriklauso. Atrodo nesuklysimė prileidę, kad pagal autorių čia ir glūdi paaiškinimas savotiško žemaičių santūrumo krikščionybės atžvilgiu.

Krikščionybė, atėjusi pagonybei įkandin, stengėsi ypač užakcentuoti dvasinio prado pirmumą prieš fizinį. Iš čia išvyravo kraštutinis gamtos paneigimas, būdingas viduramžiams, bet palinkamas dar

ir dvidešimtam amžiui keičiant devynioliktąjį, ypač labiau primityviose bendruomenėse. Žemaičiai, bet gi, bedvasės gamtos samprata buvo nepriimtina. Kažkuriam slaptame jo širdies kampe lyje tebežerėjo panteisto kibirkštėlė! Taip tad prisimėms krikščionybę, negalėjo prisiminti jos visa širdimi.

Šitokias ar panašias prielaidas implikuoja autorius savo pastabomis, kad žemaitis žvelgia į krikščionybę, kaip į kažką "svetimą" ar "atneštinį". Įdomi, bet lygiai neabejotinai ir ginčytina nuomonė. Maža naudota, tačiau, kai vienas recenzentas manifestuoja vien tik savo didį pasipiktinimą šitokiu galvojiu, išdamas iš grynai ideologinių sumetimų. Jei žmogus turi pasidarys savo priešpriešingus bet kuriam klausimui, o paskui jau bando išlankstyti savo "įrodinėjimus" tik tam, kad šiuos prilaikyti prie anų, diskusijos nustoja prasmės. Šiuo atveju turime reikalą su paprasčiausia pastanga priminti savo galvojiu kitiems. Tiesos ieškojimo momentas, suteikiąs giliają prasmę bet kurioms diskusijoms, būna čia, deja, visai prarastas.

Norisi paliesti dar knygos paskirtį. Autorius nurodo, kad jis norėtų pasiekti mūsų jaunąją kartą, duoti pluoštą žinių apie jos tėvų ar protėvių gyvenimą. Žinoma, šitokis užsimojimas plačiaja prasme šiandieną nėra įmanomas. Lygiai ir bet kuri lietuviška grožinės literatūros knyga, dėl suprantamų priežasčių, yra panašioje padėtyje. Bet tiems jaunuoliams, kurie vienų ar kitų motyvų vedami, sieks žinių apie savo tėvų gimtąjį kraštą, "snekos" turės nepakeičiamą vertę. Nes tikrai neįmanoma yra aprėpti atsiekinų, padarytų laike trumpo 22 metų Lietuvos Nepriklausomybės laikotarpio, neperprantant tų sąlygų ir to lygmens, iš kurio buvo pradėtas atsistatymo darbas. Lygiai tik šituo keliu galima padaryti ir hipotetinė prielaidą, kokioje būklėje Lietuva būtų buvusi šiandieną, jei nepriklausomybės siūlas nebūtų buvęs nutrauktas. Susidarius, gi, paliginamąjį mastelį, padedamas tvirtas pagrindas, sutikti komunistinių mūsų krašto okupantų panegirikas apie jų nuostabius atsiekinus, tariamai padarytus po antrojo pasaulinio karo. Todėl keistai skamba pastabos, kad "Snekos" negali būti mielos jaunuoliui, kad sumištėjusiam jaunimui "ši knyga, aprašanči žemaičių gyvenimo primityvumą, negali būti patraukli ir "stiprinti jo patriotišką sentimentų." Išėity, kad I. Končius turėjo aprašyti per tekliaje paskendusią Lietuvą, kad sukelti jaunuolių širdyse meilę ir patrijotiškus sentimentus. Lyg sentimentas, iššauktas iliuzijos, būtų pastovesnis už rytmečio rūkų.

Lyg tikra meilė neateina per pažinimą ir supratimą. Lyg tik gerbūvis ar perteklius stiprintų patrijotinius sentimentus. Ach, kaip giliai materialistinis galvojiimas būna išsiskaijė smegenyse tų, kurie lengva ranka kitam materialistai etiketę prikabinai "Žemaičio Snekos" susilaukė plataus ir bendrumoje palankaus įvertinimo eilėje recenzijų. Konstruktyvi kritika, ją sekančios blaivios diskusijos yra tai, ko autorius neabejotinai siekė, bandydamas užlaikyti laikotarpį, greit virsiantį vis tolimesne praeitimi.

Ir tik vienas recenzentas buvo pastebimai užsikrėjęs knygų deginimo drugiu. "Snekose" jis sugebėjo išskaityti visas septynias didžiąsias nuodemes. Baigmės išvadose švytinti jo logika dar vaimkuojama nuostabiu deriniu "marksizmo" su "antisemitizmu". (Markso siela būtų tikrai sukrėsta šitokio sugretinimo, jei iš viso dar pajėgi reaguoti pusanatro šimtmečio pragariškų karščių supama). Šitaip, tad recenzijos vietoje gavosi kažkoks pamokslėlis ex cathedra. Pamokslėlis dalykas, žinoma, girtinas, laiks nuo laiko pagaidautinas. Tik jis turėtų eiti savo vardu. Kodėl pamokslėlis bandoma prastumti recenzijos forma — neaišku. Gal pamokslautojas mena, kad jis kitu atveju ir liktų niekad neišklaustas? Jei taip, tektų tik pareikšti užuojautą ir gal net atsiprašyti.

Didmiestis, tas neramus, civilizacijos kiek apšifuotas žvėris, tebeplisuoja moderniškųjų džunglių ritmu. Pro nuošalau namo langus dabar veržiasi nakties tamsa.

Bet čia nebe tamsa, kuri baugina. Čia tamsa, kuri tik supa. Kaip daug skirtumo kartais sudaro viena perskaityta knyga, keletas blaivių minčių. Minčių apie įstabų pastovumą, slypintį po šiandinių bakūzių stogais; prisirišimą prie savo gyvenimo būdo, savos žemės. Tai lyg ta gyduolė nuo pikto slogučio, drauge ir artėjančios pršvaisės užtikrinimas.

Gal jau sekanti akimirka atneš eilinį nusivylimą, ir Sizifas mįslingu žvilgsniu vėl lydės į pakalnę beriedantį akmenį. Gal būt. Bet svarbu yra, kad neišbluktų išgyvenamosios akimirkos paskatinimas; paskatinimas pozityviam veikimui

Ach, nepieškime nusivylimų eilutės metamų šešėlių ilgesniais, nei jie iš tiesų yra.

P. Tautvaišas
Čikaga, 28-VIII1962

SIŪSK PINIGUS I SSSR

TIK GRAMERCY DUODA JUMS
• Pilną garantiją
Mes turime Bankų ir Aprodos Departamento leidimą ir bondyti iki \$20,000.00.
• Geriausias pristatymas
Niekas neatšakčiuojama. Maždaug 10-14 dienų.
• Išmokama pinigai
• Pasirašytos kvitės
Tik mes vieni duodame pasirašytas gavėjo kvitės už visus persiuntimus.
Kursas: 9 rubliai už \$10.00
Už patarnavimą — iki \$35.00 — \$3.50. Virš \$35.00 — 10%.
Specializuojasi nuo 1947 m.
GRAMERCY Dept. D.
744 Broad Street, Suite 925
Newark, New Jersey
SIUNTIŲ DEPARTAMENTAS
118 E. 28th Street, Suite 906
New York 16, N. Y.
N. Y. Telephone: MU 9-0598

SKAITYK PATS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI
NAUJIENAS
JOS VISAD RASO TEISYBĘ

Literatūra ekonomiais klausimais

Turime įdomios ir ekonomistams būtinos medžiagos apie Amerikos lietuvių ekonominį gyvenimą. Egzempliorių skaičius nedidelis. Anksčiau atsiliepusieji pirmieji gaus. Turime:

- 1. AMERIKOS LIETUVIŲ PREKYBOS BUTŲ VEIKLA, 70 puslapių. Išleido Amerikos Lietuvių Ekonominis Centras. \$1.00
- 2. ZINIARAŠTIS NR. 3. Amerikos Lietuvių Ekonominio Centro leidinys, 1933 m., 96 pusl. \$1.00
- 3. AMERIKOS LIETUVIŲ EKONOMINIO CENTRO PROTOKOLAI IR REFERATAI, Am. Liet. Ekonominio Centro leidinys, 1953 m. 88 psl. \$1.00

Kas iš karto užsisakys visas tris knygeles, tai galės jas įsigyti už \$2.00. Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

"Naujiene" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lietuviškas knygas:

- 1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
- 2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
- 3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos. I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
- 4. Praeities pabirus, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeitės, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50

Čia suminėtas knygas pasiūsiame paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsite tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

KAS NAUJO...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

siekiamas ir tautybių suvienodinimas — viena sovietinė tauta. Tokio valdymo sistemoje negali gimti kokia nors nauja filosofija ar kokia nors nauja teorija, susijusi su visuomenės gyvenimo ūkiniais santykiavimais, nes nesiderina su naujosios klasės interesais. Todėl įvairūs klasistojimai, nutylėjimai toje srityje ne tik leidžiami, bet jau virtę visuotiniu reiškinium, nes reikia visa suderinti su maskvinio komunizmo teorija.

M. Džilas abejoja, ar tautinis komunizmas, atsiradęs Jugoslavijoje ir bręstąs kitur, nors naujo gali atnešti, jei jis pamėgdžioja tik Maskvą. O jei to išsižadėtų, tai jau toks, nors ir tautinis komunizmas, nebūtų komunizmas, naujosios klasės kūrėju. Bet kuri laisva mintis, galvosena komunizmui su jo kuriama nauja klase lygu mirčiai.

"Naujosios klasės" knygoje daug įdomių minčių, kurios ir verčia pagalvoti.

Knygos vertimas lietuvių kalbon vykęs. Tik gal reikėtų priedu įdėti kai kurių M. Džilo sąvokų paaiškinimą, kad būtų dar suprantamiau.

Nardžio pulkas.
Balė Vaivorytė.

Skiria našlaitėlei Daliai Saleziečių leidinys R. N. Nr. 14. Saleziečių spaustuve. Italija, 1962 m.

154 puslapių, knygos kaina 2 dol.

Tai lyg ir apysaka susidedanti iš 13 atskirų apsakymėlių tarpusavyje sujungtų bendru vienos pradžios mokyklos mokinių gyvenimu.

Skaitai ir jauti, kad tai mokytojos jaunimą pamėgusios ir jam skirti apsakymėliai. Tai Lietuvos kaimo mokyklos įdomus mokinių gyvenimas su visais rūpesčiais, sėkmėmis ir nepasisekimais bei įvairiais išdykavimais. O visi tie vaikų išdykavimai veda ir įrodo sąjūningumo, dorumo darbštumo būtinumą ir tiesos pamėgimą, jei jautri tėvų ir mokytojų išmintis tuos išdykavimus pasuka gera linkme. Tuo ir įdomūs tie apsakymėliai ne tik jauniems, bet ir suaugusiems skaitytojams. Gražiais sakiniais suaušta ir zanavykuose vartojamais žodžiais papuošta. Gal ir todėl to kūrinio pabaigoje įdėtas rečiau vartojamų žodžių paaiškinimas.

Tai proga. Kai kuriais atsitikimais tarp tėvų ir vaikų įvyksta didesni nesupratimai. Ir tokiais atvejais dažnai nukentėta ne tėvų, bet vaikų užpakaliukai. O tik todėl, kad vieni kitų nesupranta. Vaikams ir apie vaikus skirti raštai visada yra verti tinkamo dėmesio.

Štai tėvai vedini kokių 4-6 metų sūneliu ar dukreleina į parduotuvę žaisliukų nusipirkti. Tėvams patiko

lazdelė su arklio galvute ar kaladėlės labai jau ryškiais dažais išmargintus. O jo vaikelis ar dukrytė į tai jokio dėmesio nekreipia. Sūnelis užtiko lazdelę be jokios galvutės, net nedažytą. Čiumpa ją į rankutes ir jau paleisti nenori. Pribėga prie kaladėlių ir čia pasirinko nedažytą. Tėvai nerimsta, pyksta, kas ne marga, akį neveria. Dėl tokių žaisliukų neverta nei krautuveni eiti, pasave patvoryje gali susirasti.

O sūnelis spiriasi, nori būtinai turėti kas jo pasirinkta. Kodėl? Kodėl lazdelė jam geriau patinka be arklio galvos, o anos kaladėlės be spalvų?

Tokio amžiaus sūneliui lazdelė be galvutės priedo visą kas jo tik norima, kas jo vaizduotėje gimsta.

Tokią lazdelę apžergei — arklis, jok, sau sveikas; į krūtinę atremtas šautuvas, pykšt ir dramblys jau guli ant šono; užsimoji ir kardas, visokių priešus ar bomus naikinantis. O kas toji lazdelė su arklio galvute? Tik arkliaukas. Geriau jau nulažyti jam tą galvutę. Taip ir padaro. Vos spėjo sūnelis parėiti į namus, jau arklio galvos nebėra. Supyko tėvas už jo parinktos dovanėlės nevertinimą ir bereikalingai to "išdykėlio", neklaužados užpakaliukas nukentėjo. O kaip kada ir gal vaiko išradingumas, jo vaizduotės lakumas ir kūrybingumas dėl to nukentėcia.

Balta kaladėlė — čia plyta namų statybai, čia kita medėlių tarpusavyje sujungtų bendru vienos pradžios mokyklos mokinių gyvenimas su visais rūpesčiais, sėkmėmis ir nepasisekimais bei įvairiais išdykavimais. O visi tie vaikų išdykavimai veda ir įrodo sąjūningumo, dorumo darbštumo būtinumą ir tiesos pamėgimą, jei jautri tėvų ir mokytojų išmintis tuos išdykavimus pasuka gera linkme. Tuo ir įdomūs tie apsakymėliai ne tik jauniems, bet ir suaugusiems skaitytojams. Gražiais sakiniais suaušta ir zanavykuose vartojamais žodžiais papuošta. Gal ir todėl to kūrinio pabaigoje įdėtas rečiau vartojamų žodžių paaiškinimas.

3

Kaž kaip mūsų spaudoje veik tytomis buvo apeita Nidos knygų klubo leidinys Nr. 38, šiuose metuose pasirodžiusi Mykolo Biržiškos "DEL MŪSŲ SOSTINĖS", (iš Vilniaus darbo atsiminimų) — nuo 1919 m. liepos 1 d. ligi 1920 m. spalio 9 d.

Atrodytų lyg dėl Vilniaus mes apsimome. Jau tokio klausimo kaip ir nėra, nes Vilnius Lietuvos, o Lietuva Maskvos. Kokia čia gali būti kita kalba.

Deja, esama duomenų, kad Vilniaus klausimas dar gali visokiomis progomis išskilti. Ana ir Lietuvos okupantai tą

klausimą nėra pamiršę. Vilnijos gyventojai lenkai turi savos mokyklas su lenkų dėtomaja kalba. Turi laikraščius lenkų kalba, gauna daug spaudos iš Lenkijos. Tuo metu kaip kaiminystėje, sovietų Belorusijoje, kur lenkų gyvena daugiau negu pavergtų Lietuvoje, jie neturi nei mokyklų, nei spaudos lenkų kalba, nei pas juos lankosi Lenkijos kultūrininkai, kaip Lietuvoje tokie kasmet po kelis kartus svečiuojasi.

Tai vis tokie ženklai, kurie pridengia okupanto mums nežinomus kėslus. O šiaip visos išėivijos lenkų spaudo rašo apie Vilnių, kaip Lenkijos miestą.

Pagaliau ir pačios Lenkijos komunistų tramdoma spaudo nėra tvirtai pasisakiusi dėl jos valstybės vakarinių sienų. Tyli. Kaip ten bebūtų, bet atrodo, kad Vilniaus klausimas nėra numarintas. Jis gyvas, tai ir Mykolo Biržiškos "Dėl mūsų sostinės" knyga yra skaitytina ir prisimintina.

ENROLLMENTS

Now being taken For Fall and Winter Season

WM. P. LAUX MUSIC STUDIOS

All Instruments Taught By Expert Instructors

4417 N. MELVINA — Call KIdare 5-3015 — Dept. L.

Geriausia DOVANA Jūsų giminėms, gyvenantiems SSSR

Nešiojama rašomoji mašinėlė

su rusišku raidynu. Gavėjui nereiks mokėti maito.

Kaina \$89.60,

įskaitant dėžę mašinėlei, įpakavimą, persiuntimą, draudimą ir visus mokesčius.

NAUJAUSIAS MODELIS

Siunčiama naujai nauja betarpiškai iš fabriko Nugabenama nedelsiant.

Tik atsiųskite pinigus ir tiksų adresą.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT ST., PHILA. 6, PA.

ar bet kuris mūsų skyrius.

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujiene".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tals laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Raviņę, geruosius Ardenus, mūsų gimtinę — Žvyrinę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųsdami ar sumokėdami "Naujiene", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ